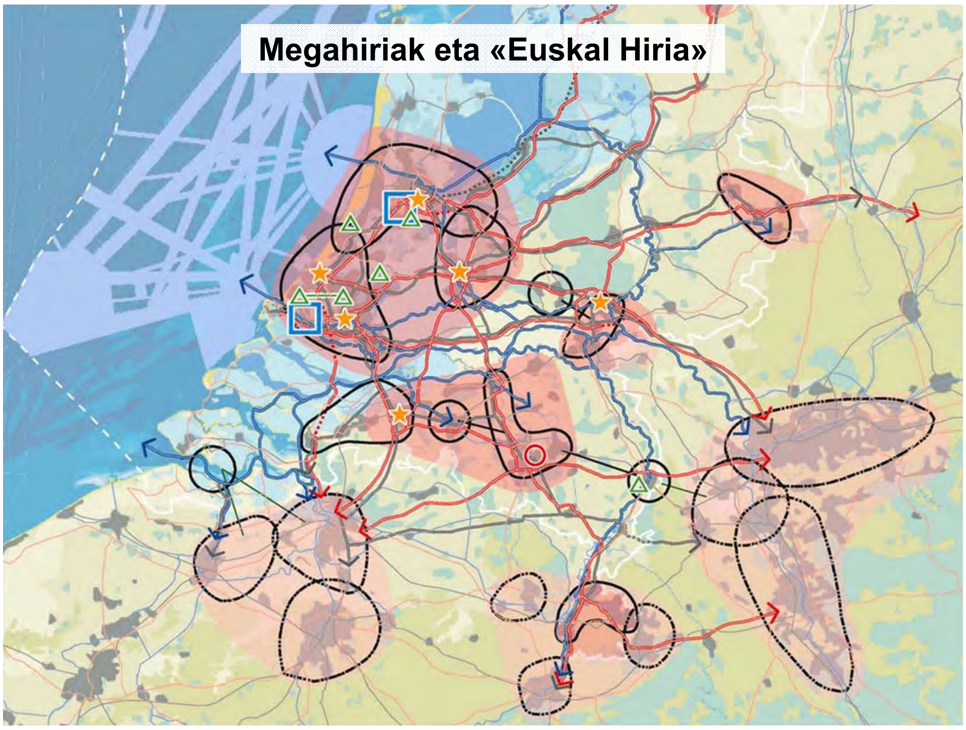

Megahiriak eta «Euskal Hiria»

1. Megahiriak

- Mundu mailako fenomenoa

- Garraiobideak eta urbanizazioa: trena, autoa, hegazkina, AHTa

- Garapen zentroanitza vs garapen zentrobakarra

2. «Euskal Hiria»

- 1997ko LAGak

- Eurohiria, Euroeskualdea eta beste

- 2019ko LAG berriak

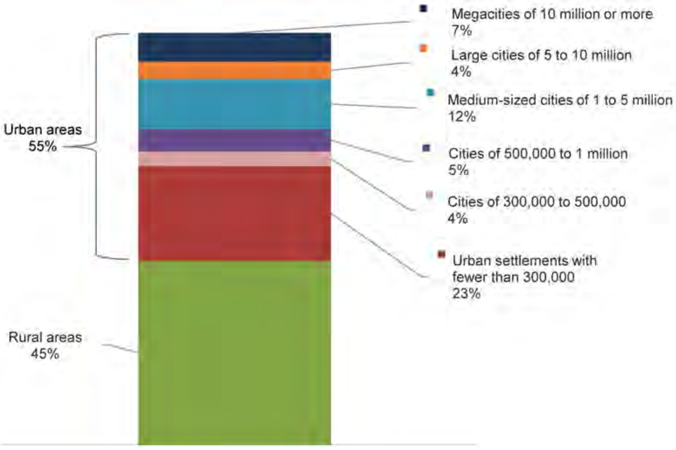

Mundu mailako urbanizazio-prozesuaren datu batzuk

«World Urbanization Prospects»

Nazio Batuen Erakundea, 2019.

- 2018an munduko biztanleen % 55a hirietan bizi ginen.
- 2050ean % 68a biziko gara.
- 2018an Europako biztanleen % 74a dagoeneko hirietan bizi ginen.
- 2018an munduan 33 «megahiri» zeuden 10 milioi biztanle baino gehiagokoak. Tokio da handiena (37 milioi bizt.), eta New Delhi, bigarrena (29 milioi bizt.).
- Dena den, badirudi milioi bateko hiriak izango direla nagusi.

Mundu mailako urbanizazio-prozesuaren datu batzuk

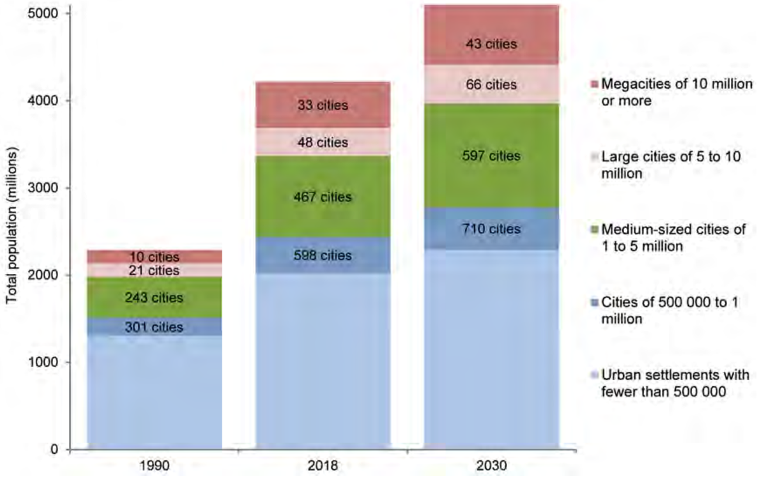

«World Urbanization Prospects». Nazio Batuen Erakundea, 2019.

33 megahirietatik 6 Txinan daude eta 5 Indian.

Mundu mailako megahiriak

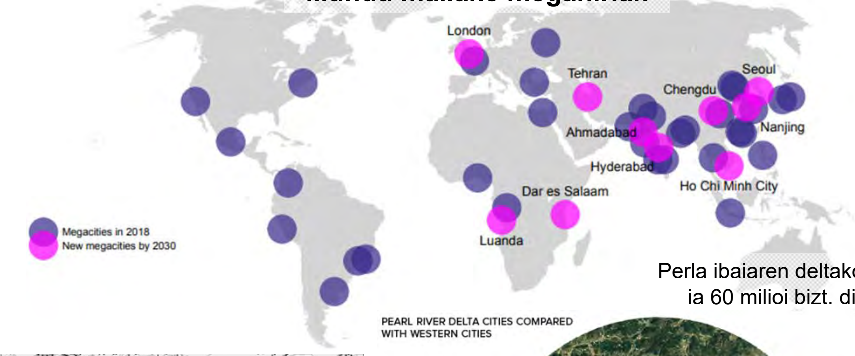

Perla ibaiaren deltako 9 hiriek
ia 60 milioi bizt. dituzte.

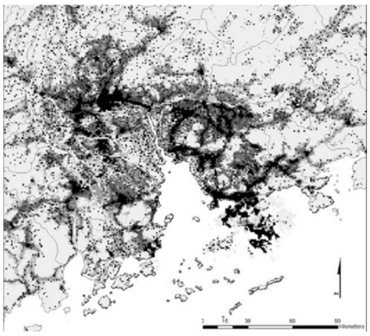

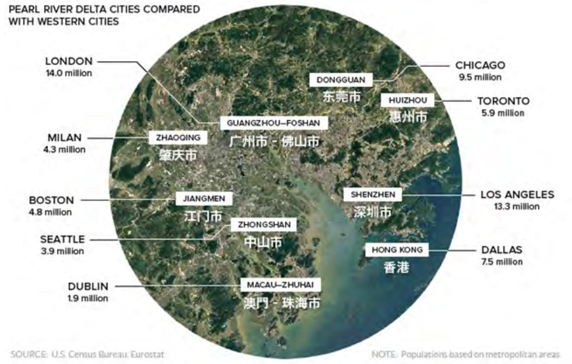

Megahirien zergatia

«Hiria da komunitate baten boterearen eta kulturaren pilaketa-gune gorena».

«The Culture of Cities» (Lewis Mumford, 1938)

Megahirien zergatia

Pilaketa edo landatik hirietarako exodoak 2 faktore nagusi eduki ditu:

1.- Industrializazioa eta hirien garapen ekonomikoa

2.- Garraiobideen garapena

«Garraiobide bakoitzak urbanizazio mota bat sortzen du».

«Teoría General de la Urbanización» (Ildefons Cerdà, 1867)

Megahirien zergatia

Interesgarria da aztertzea garraiobideen garapenaren eta hirien bilakaeraren arteko harremana, azken hamarkadotan megahiriak ere sortu dituena:

- trenak eta 1. industrializazioak hirien lehen «eztanda» bat sortu zuten
- seriean ekoiztutako autoak beste «eztanda bat» eragin zuen, lurralde-sakabanaketa ekarri zuena
- hegazkinak eta Internetek hiri globalak sortu dituzte

- Euskal Herri mailan AHTak ere hiri- eta lurralde-eredu bat ekarri du:

«Euskal Hiria»

Lurralde-antolamendua eta hirigintza aldatu zituzten asmakizunak

Lurrun-makina
(James Watt,
1784)

Lokomotorea
(Richard
Trevithick, 1814)

Barneko errekuntza-motoreko autoa (Karl Benz, 1885)

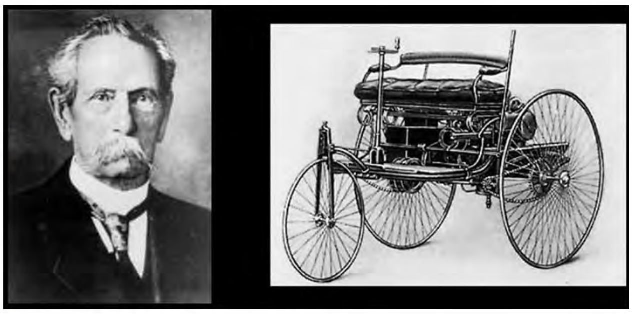

Trenak hiri industrialak biderkarazi zituen

Londres industrialaren ondorio soziourbanistikoak, Gustavo Doré-ren arabera. *Over London–by Rail* (“London: A Pilgrimage”, 1872),

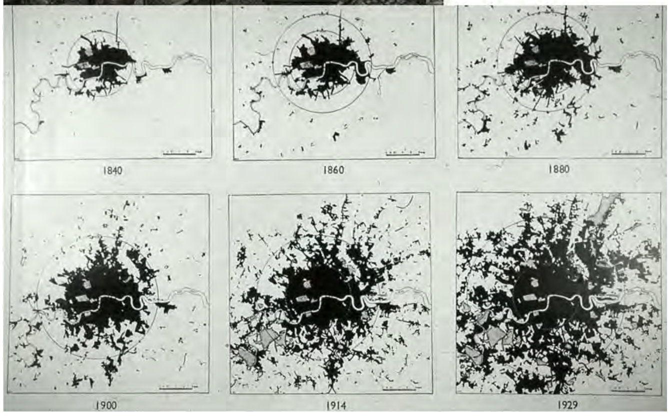

Londresen hazkunde ikaragarria 1840-1929 artean.

Emaitza jada ez zen ohiko hiri bat. Patrick Geddes biologoak hitz berri bat erabili zuen: «konurbazioa».

Hiri handirako «soluzioa»

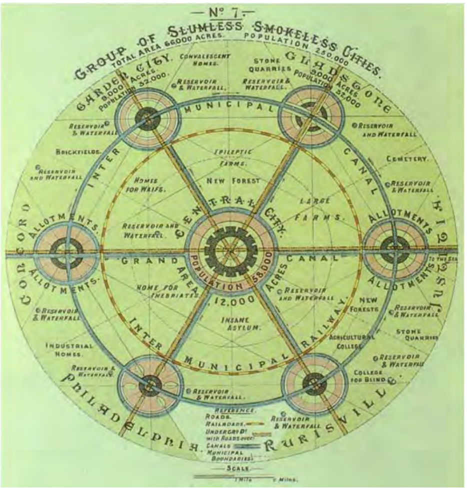

Hiri soziala (Ebenezer Howard, 1902).

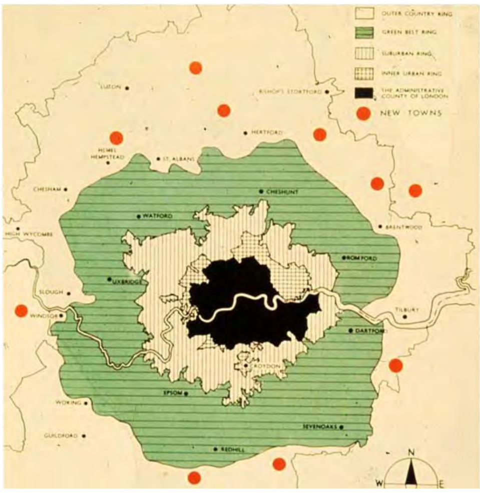

Londres Handiaren Plana
(Patrick Abercrombie, 1944).

1946 eta 1970 artean egin ziren 32 *New Town*, bakoitza 60.000-100.000 biztanlekoak.

Henry Ford eta
Ford-T autoa
1908an

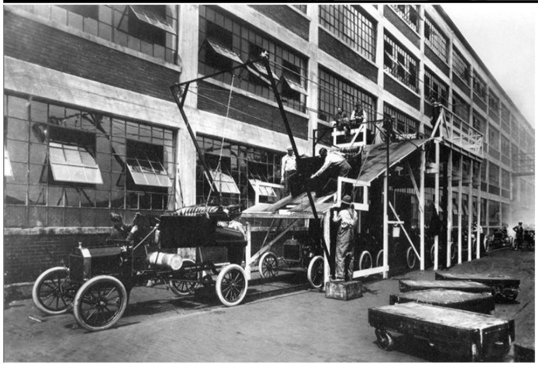

Autoak iraultza are handiagoa ekarri zuen, ekoizpen industrial masiboari esker

Ford-T egiteko A-linea
1913an

Autoak eredu suburbanoa ekarri zuen

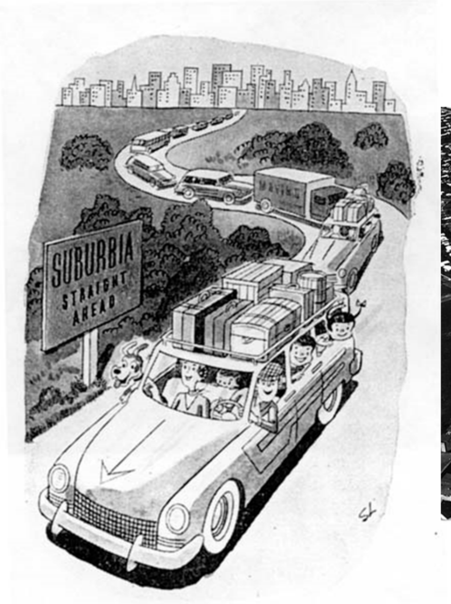

“Suburbia” (Electrical Merchandising, 1957).

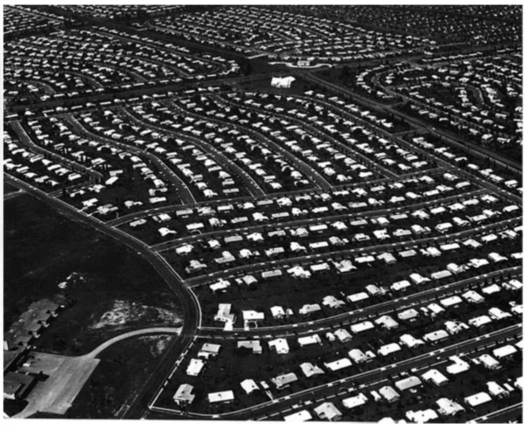

Levittown, Pennsylvania, 1952-1958.
17.000 etxe familiabakar.

Azken hamarkadotan lurralde-segregazioa biderkarazi du autoak

Miñao Parke Teknologikoa, 1992.

Gorbeia merkatal zentroa, 2001. Zigoitia.

Unbe Mendi urbanizazioa, 1970ak. 130 familiabakar. Laukiz.

EHUren campusa. 1969-71. Leioa. Sarrikotik 10 km-ra.

Lurralde-eredu zentrobakarrak, segregatuak, zentroanitzak…

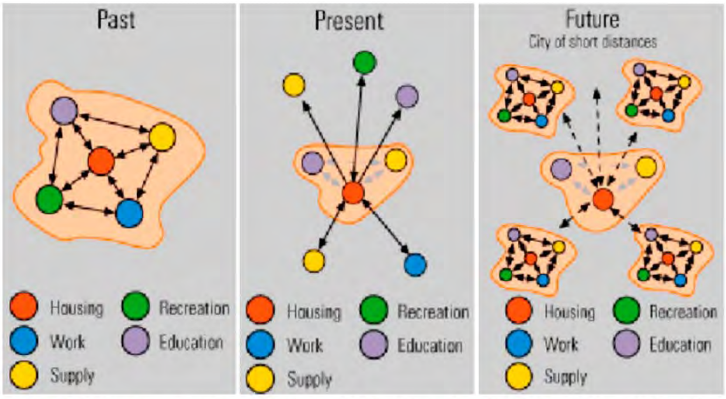

Alemaniaren garapen zetroanitzaren inguruko eztabaida. 2001.

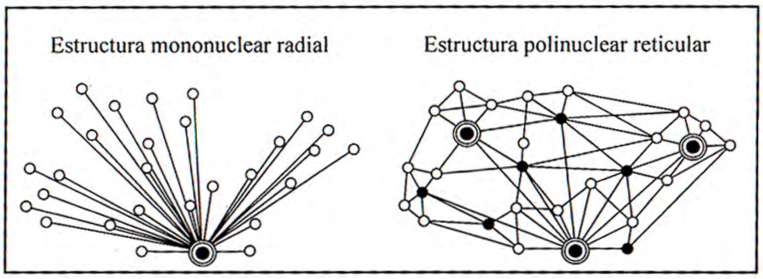

Bartzelona metropolitarraren ereduaren inguruko eztabaida. 1995.

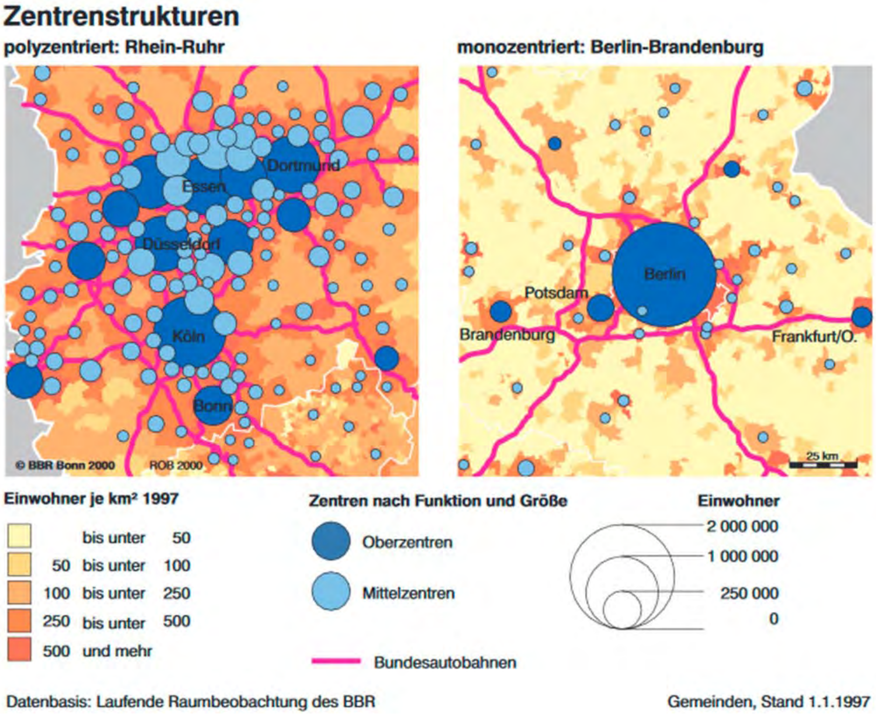

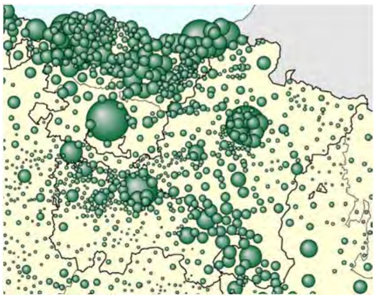

Biztanleria osoa, 2015

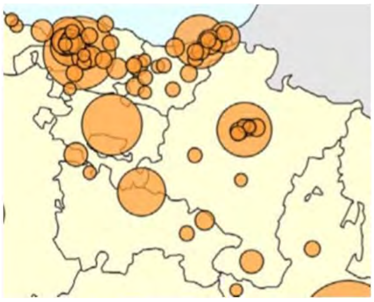

10.000 biztanle baino gehiagoko udalerriak. 2015

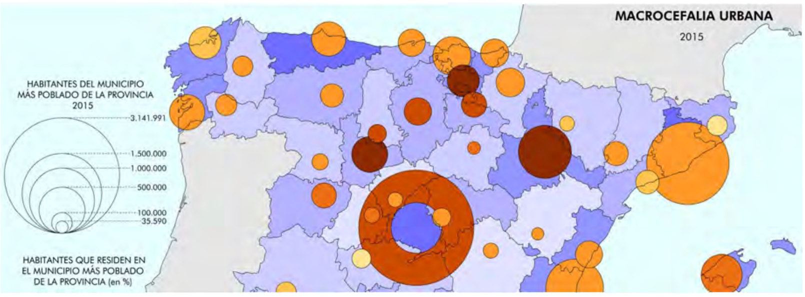

Makrozefalia-ehunekoak: Araba, %76; Zaragoza, %70; Valladolid, %58; Madril, %49.

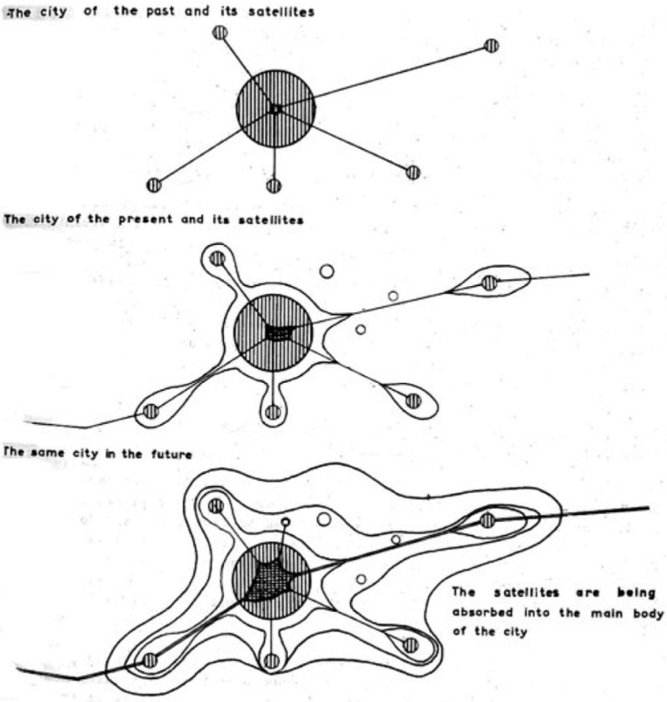

Hiri handiek sateliteak «jaten» bukatzen dute, megahiriak sortuz

«Satelite-hirien patua» (K. Doxiadis, 1963).

Eta garapen zentroanitza ere, tamainaren arabera, kaltegarria izan daiteke

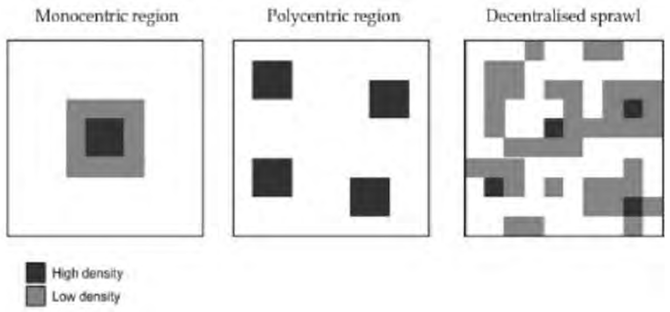

Sprawl delakoa barreiatua izan daiteke. Zentroaniztasuna, beraz, gehiegizkoa izan daiteke eskala batzuetan.

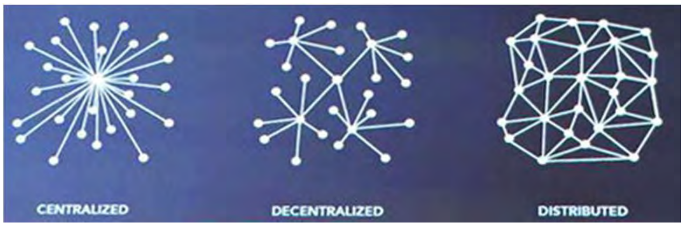

Urbanizazioa gehiegizkoa bada, lurraldea bete daiteke, modu zentroanitzean bada ere.

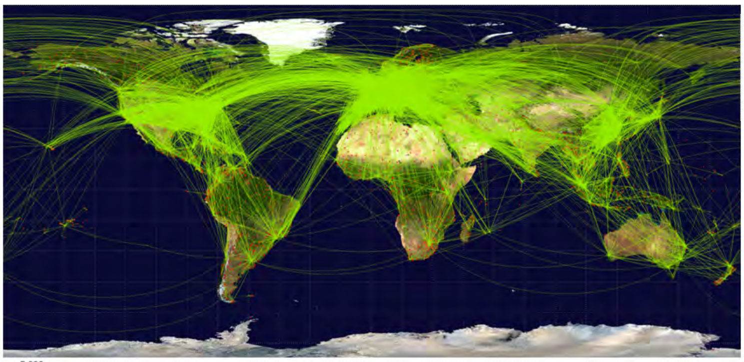

Hegazkina, Internet eta hiri globalak

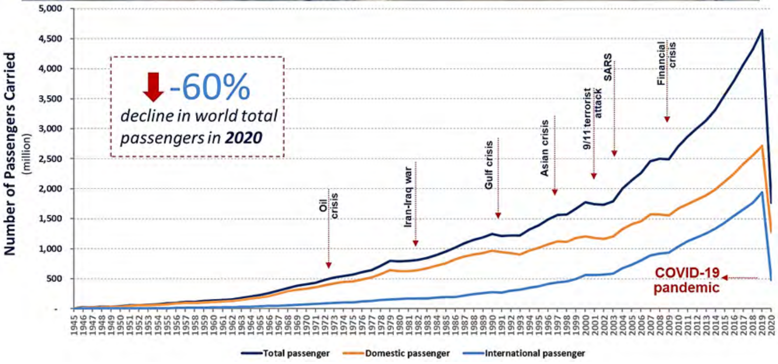

«Europar Pentagonoa»

«Europar Pentagonoa» orekatzeko tresna garapen zentroanitza litzateke, Europar Batasunaren iritziz.

Europako Lurralde Estrategia (ESDP), 1999.

La actividad económica de la UE se concentra territorialmente en un núcleo con forma de pentágono, en cuyos vértices se sitúan Londres, París, Milán, Múnich y Hamburgo. En este espacio, que comprende alrededor de un 20% de la superficie comunitaria, viven alrededor del 40% de los habitantes de la UE, que generan aproximadamente el 50% del conjunto del PIB comunitario[51].

Europaren garapenaren bi eredu kontrajarri

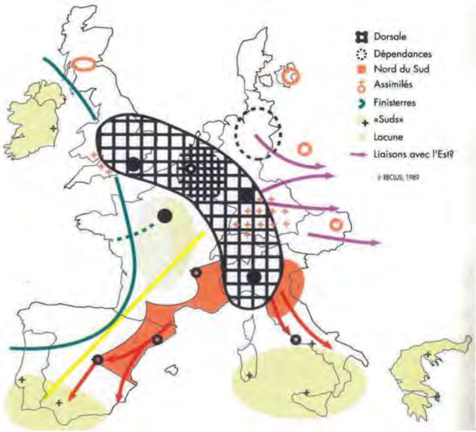

«European Blue Banana» (RECLUS, 1989: Roger Brunet et al): 111 milioi biztanleko europar melopolia.

«European Bunch of Grapes» (Kunzmann & Wegener, 1991): Europa anitzago baterako balizko proiektua.

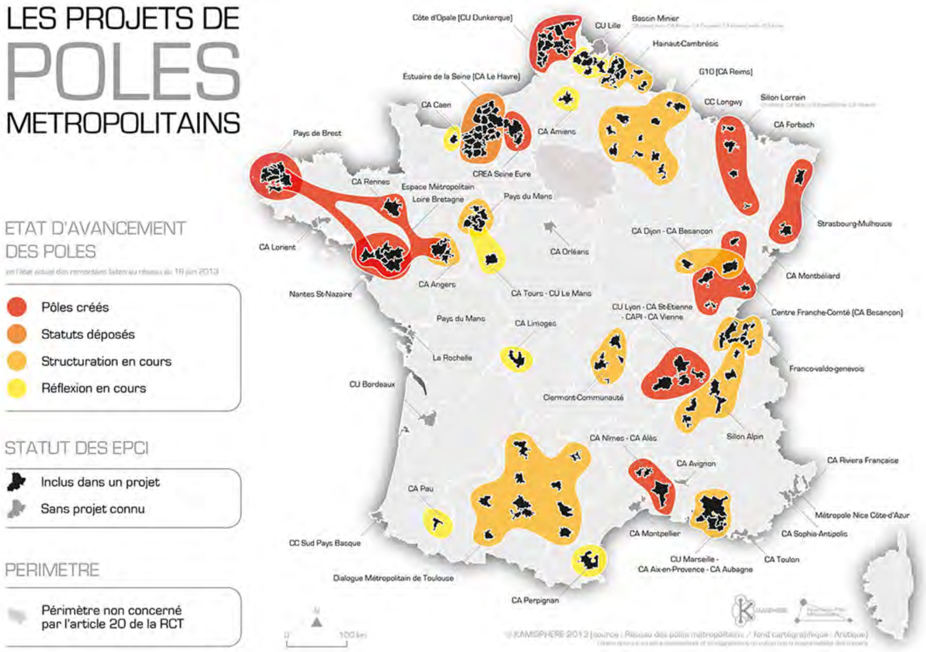

Frantziako «Polo metropolitarrak» (2010). Batzuk, linealak dira, adibidez, Sillon Lorrain; beste batzuk, eliptikoak, adibidez, Bretainia-Loirakoa.

Gure «polo metropolitarrak»

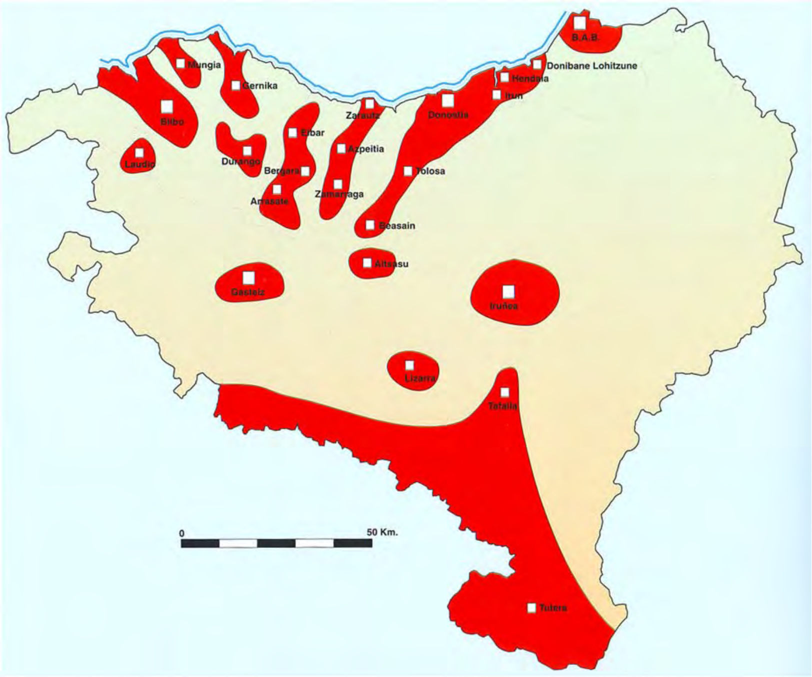

Baiona-Donostia Euskal Eurohiria

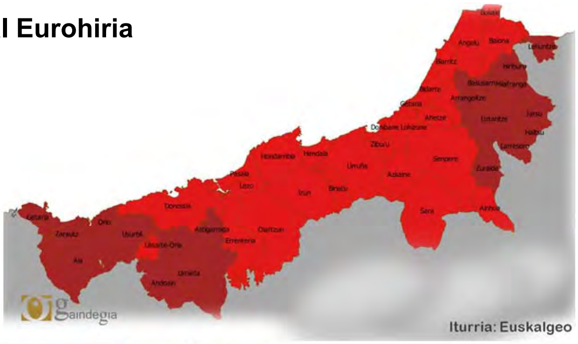

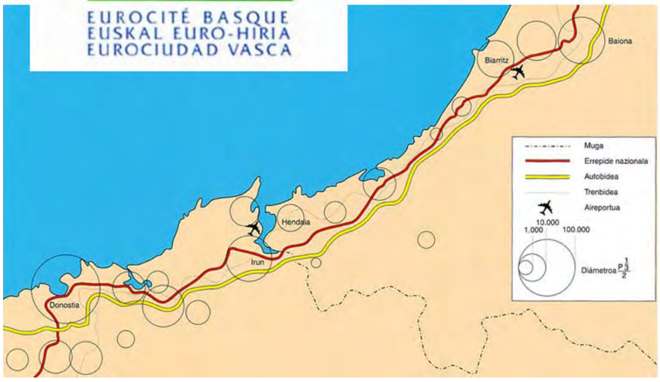

1993an elkarlan-protokolo bat egin ondoren, 1997an sortutako elkarte edo agentzia. Helburua: mugaz gaindiko garapena sustatzea.

42 bat udalerri (batzuk ez dira agentziako bazkide). 600.000 bat biztanle. 55 km.

Euskal Euroeskualde baten aukera

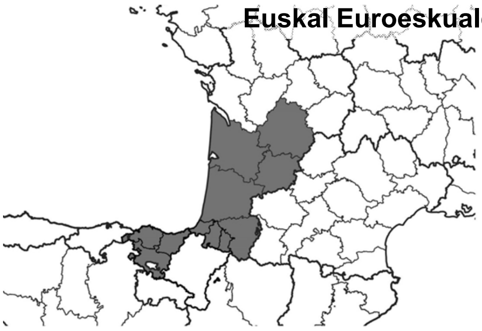

Euroeskualdea 2011-2014

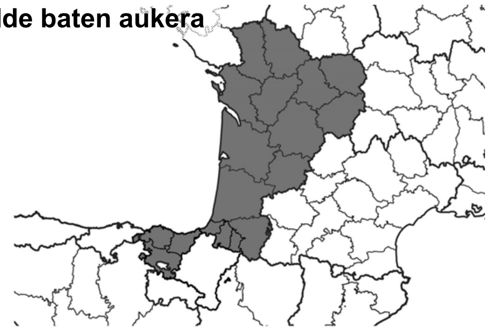

Euroeskualdea 2015-2016

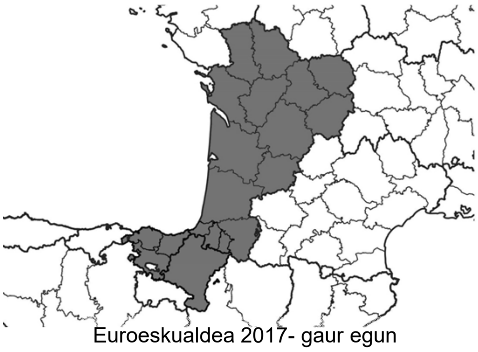

Euroeskualdea 2017- gaur egun

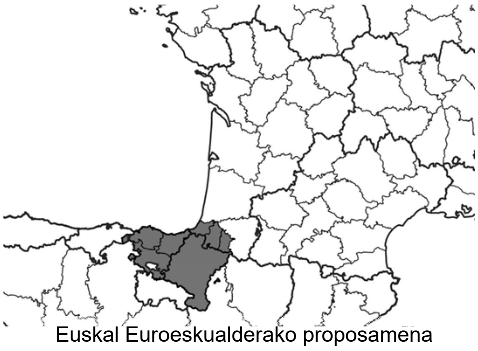

Euskal Euroeskualderako proposamena

«Euskal Hiria»

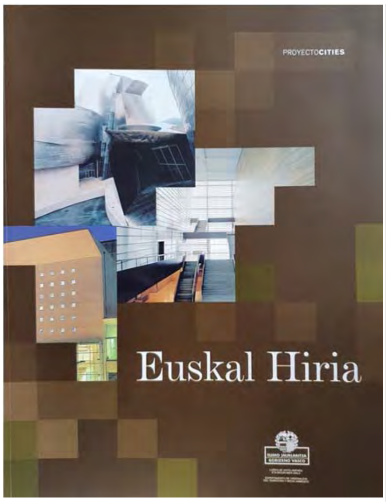

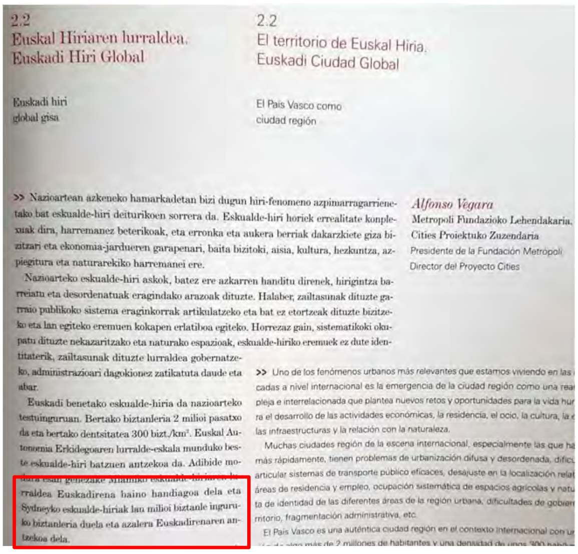
2.2
Euskal Hiriaren lurraldea.
Euskadi Hiri Global

Euskadi hiri
global gisa

>> Nazioartean azkeneko hamarkadetan bizi dugun hiri-fenomeno azpimarragarrienetako bat eskualde-hiri deiturikoen sorrera da. Eskualde-hiri horiek errealitate konplexuak dira, harremanez beterikoak, eta erronka eta aukera berriak dakarzkiete giza bizitzari eta ekonomia-jardueren garapenari, baita bizitoki, aisia, kultura, hezkuntza, azpiegitura eta naturarekiko harremanei ere.

Nazioarteko eskualde-hiri askok, batez ere azkarren handitu direnek, hirigintza barreiatu eta desordenatuak eragindako arazoak dituzte. Halaber, zailtasunak dituzte garraio publikoko sistema eraginkorrak artikulatzeko eta bat ez etortzeak dituzte bizitzeko eta lan egiteko eremuen kokapen erlatiboa egiteko. Horrezaz gain, sistematikoki okupatu dituzte nekazaritzako eta naturako espazioak, eskualde-hiriko eremuek ez dute identitaterik, zailtasunak dituzte lurraldea gobernatzeko, administrazioari dagokionez zatikatuta daude eta abar.

Euskadi benetako eskualde-hiria da nazioarteko testuinguruan. Bertako biztanleria 2 milioi pasatxo da eta bertako dentsitatea 300 bizt./km². Euskal Autonomia Erkidegoaren lurralde-eskala munduko beste eskualde-hiri batzuen antzekoa da. Adibide modura esan genezake Miamiko eskualde-hiriaren lurraldea Euskadirena baino handiagoa dela eta Sydneyko eskualde-hiriak lau milioi biztanle inguruko biztanleria duela eta azalera Euskadirenaren antzekoa dela.

2.2
El territorio de Euskal Hiria.
Euskadi Ciudad Global

El País Vasco como
ciudad región

Alfonso Vegara
Metropoli Fundazioko Lehendakaria,
Cities Proiektuko Zuzendaria
Presidente de la Fundación Metrópoli
Director del Proyecto Cities

>> Uno de los fenómenos urbanos más relevantes que estamos viviendo en las
cadas a nivel internacional es la emergencia de la ciudad región como una rea
pleja e interrelacionada que plantea nuevos retos y oportunidades para la vida hu
ra el desarrollo de las actividades económicas, la residencia, el ocio, la cultura, la
las infraestructuras y la relación con la naturaleza.

Muchas ciudades región de la escena internacional, especialmente las que ha
más rápidamente, tienen problemas de urbanización difusa y desordenada, dificu
articular sistemas de transporte público eficaces, desajuste en la localización rela
áreas de residencia y empleo, ocupación sistemática de espacios agrícolas y natu
ta de identidad de las diferentes áreas de la región urbana, dificultades de gobier
rritorio, fragmentación administrativa, etc.

El País Vasco es una auténtica ciudad región en el contexto internacional con u

«Euskal Hiria». Fundación Metrópoli, 2002 (zuz: Alfonso Vegara).

EAEn eskualde-hiri bat egiteko proiektua da «Euskal Hiria».
Sydney bezalako eskualde-hirien ereduari jarraikiz (artean 4 milioi bizt. zituen).

Sydney eskualde-hiria

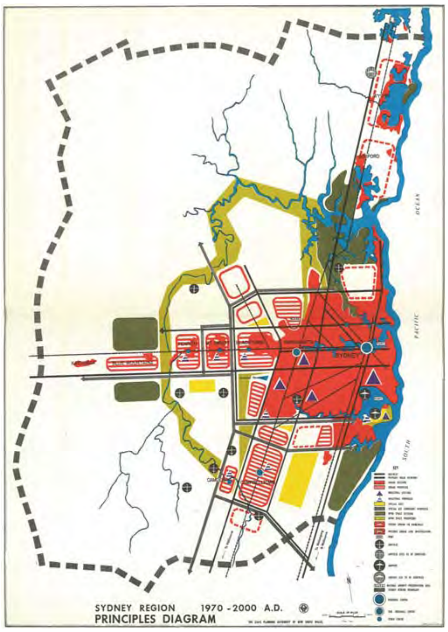

Sydney Region Outline Plan, 1968.

Greater Sydney Region Plan:
«A metropolis of three cities» (2018).

Sydneyko garapen espazialaren ideia nagusiak:

-Zentroaniztasuna, 3 hiritan oinarrituta.

-3 hiri horiek fisikoki lotuta egotea tren azkarren bidez.

1997ko Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak (DOT)

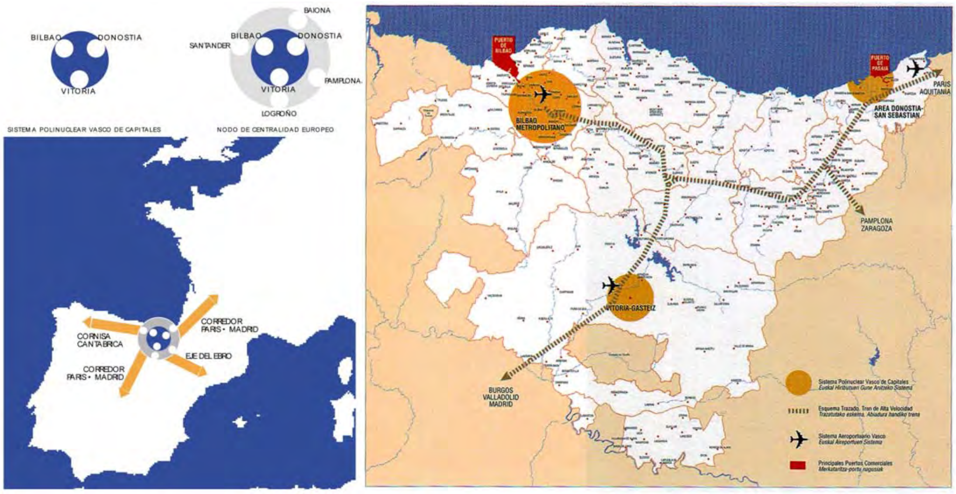

«Euskal Hiriaren» garapen espazialaren ideia nagusiak:

-Zentroaniztasuna, 3 hiritan oinarrituta.

-3 hiri horiek fisikoki lotuta egotea Abiadura Handiko Trenaren bidez.

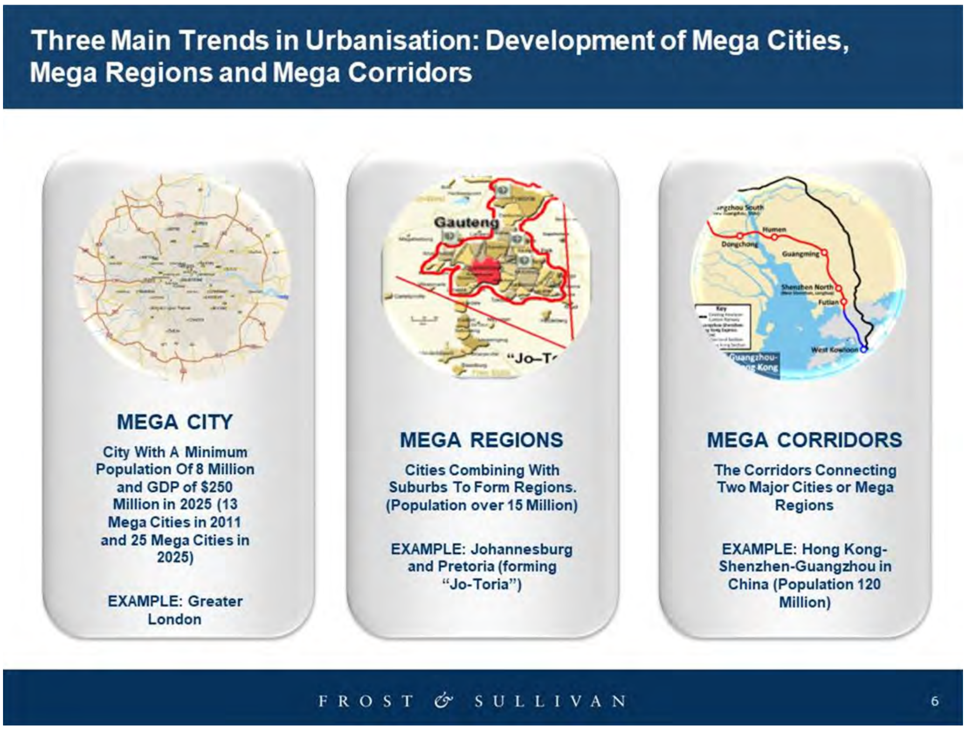

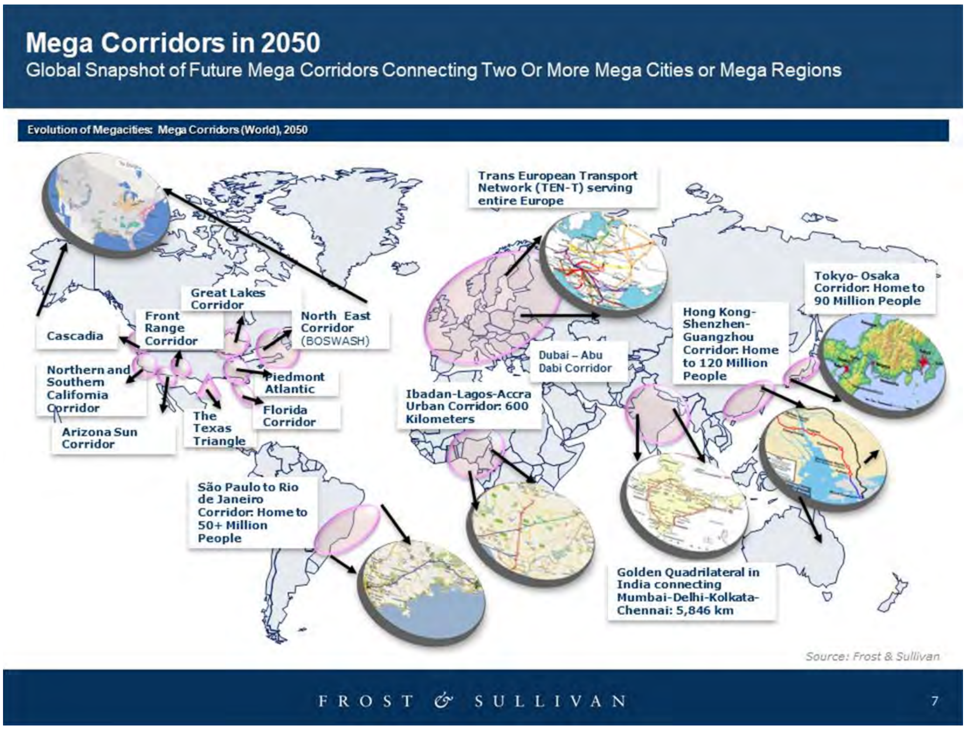

Euskal Herriko trenbide-sarerako soluzio zentzudunago bat

Proposamen eztabaidaezin samarra AHTa oraindik eraiki ez den korridoreetarako (bereziki Miranda-Castejón): jada dauden trenbideak berrerabiltzea eta modernizatzea, eta, beharrezkoa izanez gero, 3. erraila sartzea, Irun eta Astigarraga artean egiten ari den moduan.

Eztabaidatzeko: antzinean aldarrikatu zen bezala, Aiaraldea (Laudio-Amurrio) eta Gasteiz lotuko lituzkeen trenbidea eraikitzea (kontuan izan 2019ko urriaren 3an Arabako Foru Aldundiak iragarri zuela Subilla-Langraitz tarte berria egin nahi duela).

Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak (DOT) berritzeko 2012ko agiria

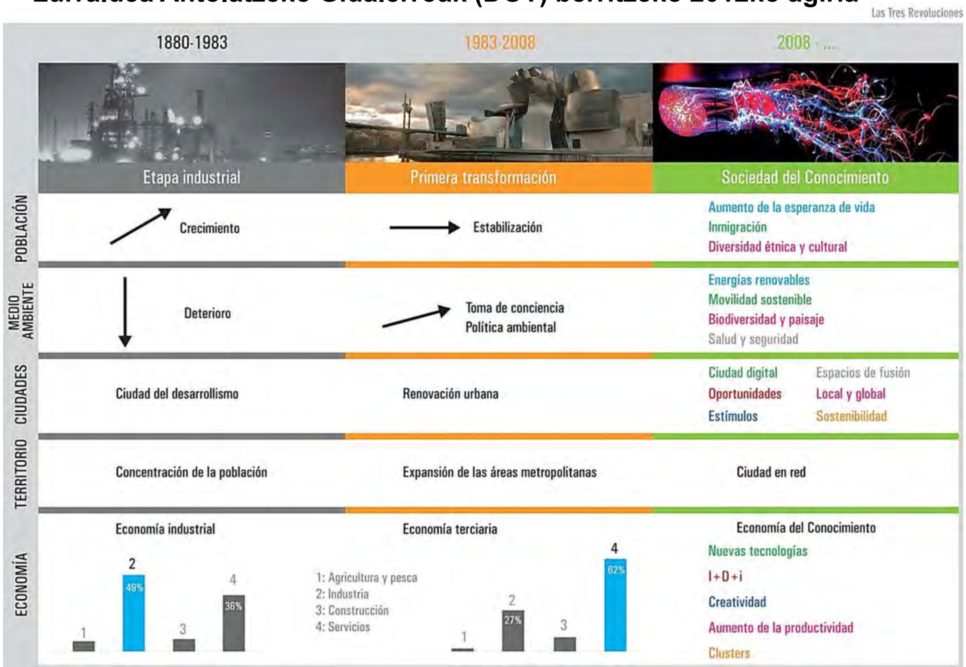

Jueves 04 de octubre de 2012 Contacta con laopinióncoruña.es | RSS | versión galego

laopinioncoruña.es NOTICIAS A Coruña HEMEROTECA »

PORTADA SECCIONES DEPORTES ECONOMÍA OPINIÓN OCIO

A Coruña Gran Coruña Galicia España Mundo Sucesos Economía Mar Deportes Cultura Socie

laopinióncoruña.es » A Coruña

Presidente de la Fundación Metrópoli, contratada por la Fundación Emalcsa para diseñar Coruña Futura

Alfonso Vegara: ´Hay muchísimo dinero en el mundo y hacen falta proyectos para captarlo´

"Hacer que las cosas sucedan es la última fase de nuestro plan y, para ello, es importante crear órganos específicos para impulsar las acciones y para llegar a consensos"

02:50 Tweet Recomendar 10

Alfonso Vegara es el presidente de la Fundación Metrópoli, la firma encargada de redactar el proyecto Coruña Futura, aunque, todavía, no de ejecutarlo. Cree que hay "muchísimo dinero en el mundo" y que lo que necesitan las ciudades son grandes planes que consigan atraer hacia sus calles esas inversiones. Ha resultado en China y en Singapur, aunque también más cerca, en Bilbao, cuando, en plena crisis, la ciudad apostó por la cultura y la regeneración de la ría. Insta a crear órganos específicos para lograr el impulso de sus planes

GEMMA MALVIDO| A CORUÑA Alfonso Vegara es urbanista y presidente de la Fundación Metrópoli, la empresa a la que la Fundación Emalcsa ha encargado el diseño el proyecto Coruña Futura. De sus manos salió también la regeneración de la ría de Bilbao.

LAGen ideologoa

TALLER DE IDEAS

Ad hominem argumentua izango da, baina…

…ez da kasualitatea LAGetan ikuspegi ekonomikoa gailentzea: hauek dira LAGen erredakzio-taldeko («Taller de ideas») buruak (Alfonso Vegara) 2012an egindako adierazpen esanguratsuak.

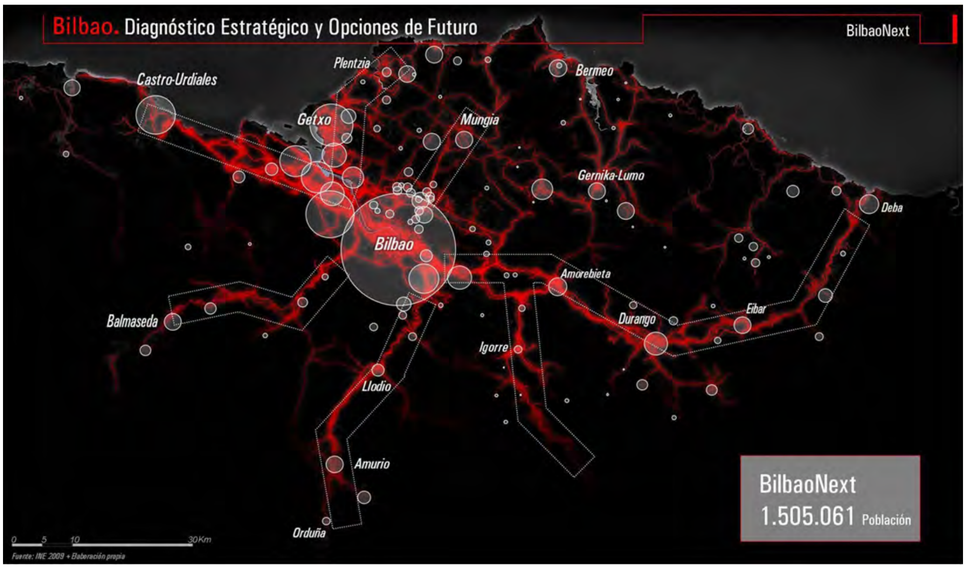

Artea / I+G+B

81 M euro eskatu dira Sukarrietako / Gerkina-Muruetako Guggenheimerako

▶ En otro ámbito, el proyecto **Museo Guggenheim Gernika, ampliación verde del Museo Guggenheim Bilbao** contempla una ampliación en discontinuidad del Museo Guggenheim Bilbao. Se trata de un proyecto de la DF Bizkaia que impulsa en clave armónica la cultura, la economía, la recuperación de suelos degradados por la actividad industrial y el respeto al paisaje y al medio ambiente desde una concepción absolutamente vanguardista.

Euskadi NEXT 2021-2026

220,5 M euro eskatu dira Hidrogenoaren Korridorerako.
Sartuta dauden enpresa pribatuak: Petronor, Repsol, Nortegas, Enagas…

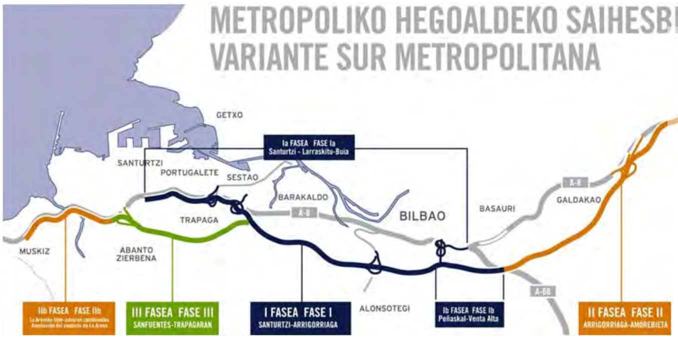

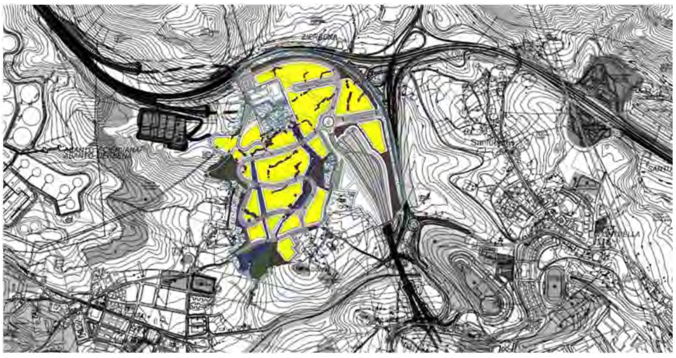

Errepideak nagusi dira «Euskal Hirian» eta bestelako jarduerak erakartzen dituzte polarizazioz

Supersur delakoaren 5 faseak (Bizkaiko Foru Aldundia, 2003). Egun, 1. fasea egina dago eta 1b fasea dago eraikitzen.

Bilboko HAPOa 2013an aldatu zen proiektura egokitzeko.

3. fasea Abantotik pasako da. Hori aprobetxatuz, parke teknologiko berri bat proiektatu da 2009an, 50 ha-ko zoruan, lurzoru urbanizaezinaz inguraturik.

Orain, «Energy Intelligence Center» delakoa eraikiko da, Petronorren egoitza berria.

«Euskal Hiria» izena alde batera utzi duten arren, LAG berrien azpiegitura-oinarriak berdin jarraitzen du

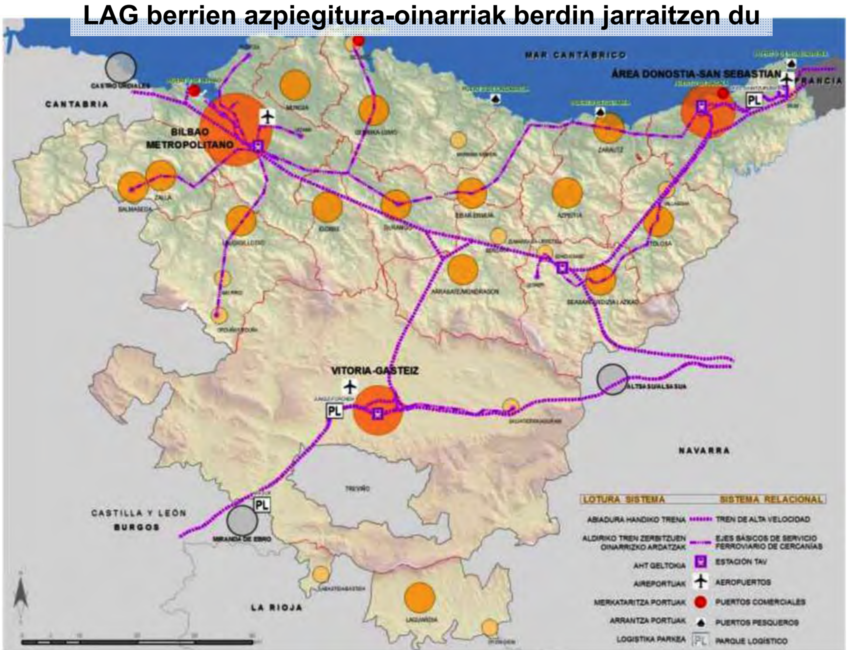

EAEko trenbide, portu, aireportu eta parke logistikoak, 2019ko LAGen arabera.

Korridoreak, eskualde-hirietako osagai garrantzitsuak

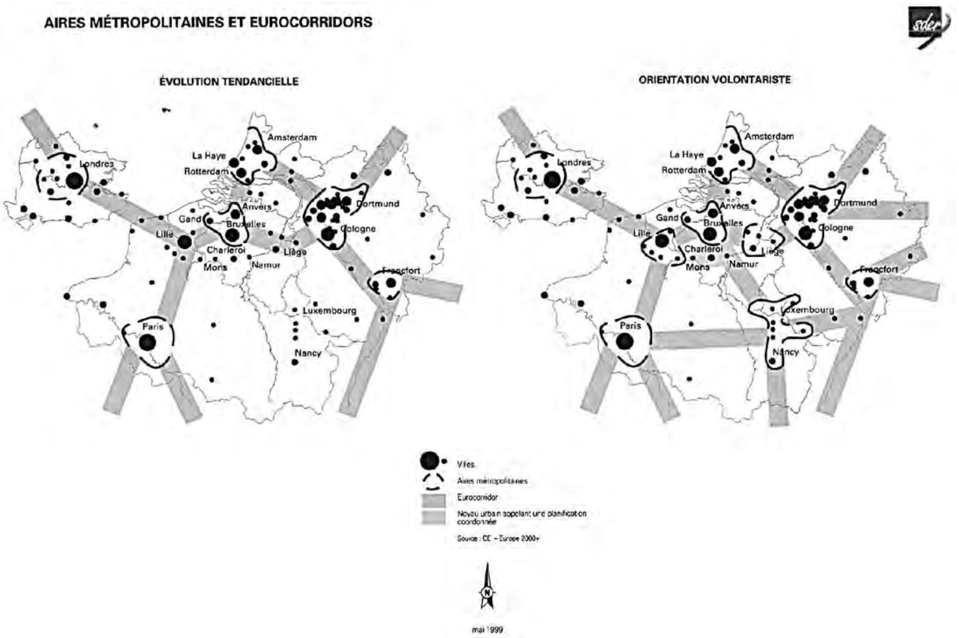

LAG berriek 2012ko «ekobulebar» direlakoekin ere jarraitzen dute

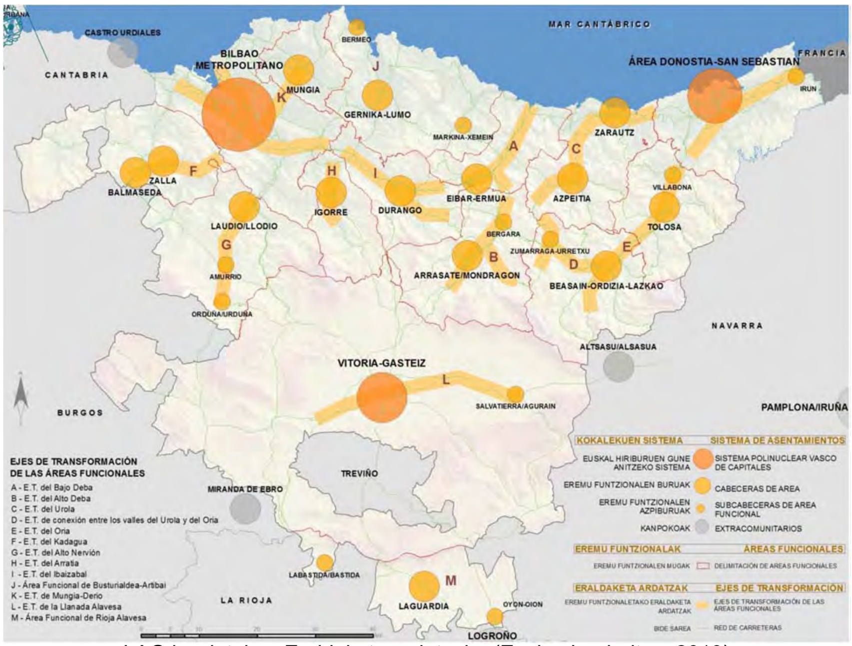

LAG berrietako «Eraldaketa-ardatzak» (Eusko Jaurlaritza, 2019)

EAE, «Europako urbanizazio maila handienetako eskualdea»

Euskadiren Susperraldirako eta Erresilientziarako programa (EBEP-PRRE 2021-2026) – Euskadi Next

EUSKO JAURLARITZA GOBIERNO VASCO

6. OSAGAIA: HIRI-HABITATA

a) Deskribapen orokorra

Euskadi hiri-lurraldea da batez ere, baina lurraldearen banaketa etena du, eta bertan landa-ingurunea eta hiri-ingurunea modu osagarrian elkarlotzen eta txandakatzen dira. Izan ere, Euskadi urbanizazio-maila handienetakoa duen Europako eskualdeetako bat da; izan ere, EUSTATen datuen arabera, biztanleriaren % 2 soilik bizi da 2.000 biztanletik beherako udalerrietan. Azken horiek landa-eremutzat jo daitezke.

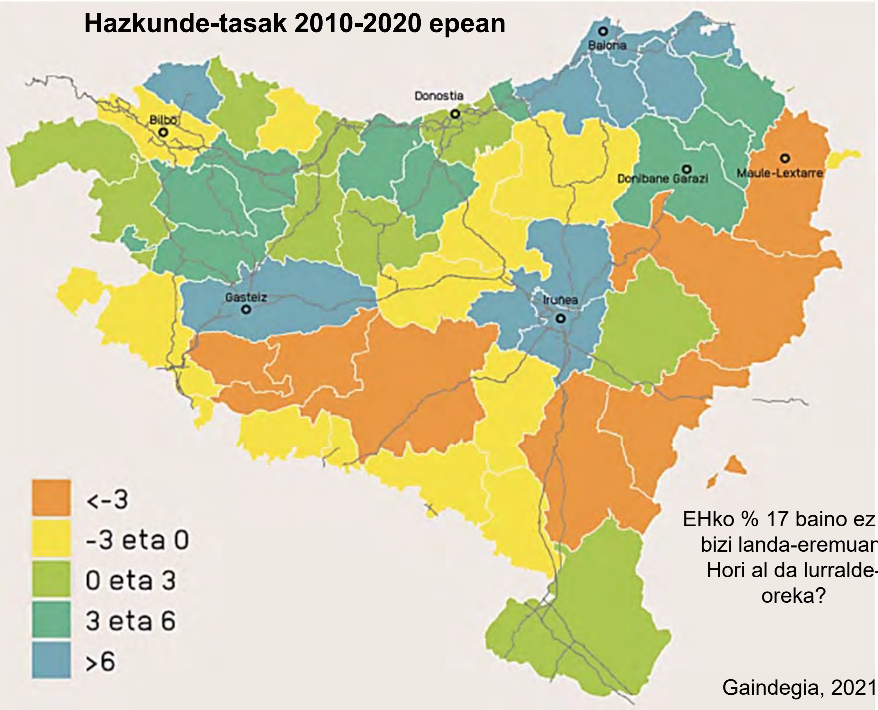

Gaindegia, 2021.

«Euskal Hiria» delakotik «Euskal Herriak» orekatuagora: 7 proposamen

1.- Banaketa administratiboa gainditzeko bide guztiak landu (Euskal Euroeskualdea, eskumenen transferentziak…).

2021eko zerrenda

CALENDARIO ACTUALIZADO DE TRANSFERENCIAS

Marzo de 2021 (primer bloque)
- Compromiso Sánchez-Urkullu
- ▶ **1.** Ingreso Mínimo Vital.
- ▶ **2.** Transporte por carretera.
- ▶ **3.** Asignación del ISSN.
- ▶ **4.** Ordenación y gestión del litoral
- ▶ **5.** Gestión de centros penitenciarios.

- Previstos, pero por determinar
- ▶ **6.** Seguros.
- ▶ **7.** Servicios privados de seguridad.
- ▶ **8.** Meteorología.
- ▶ **9.** Seguros agrarios.
- ▶ **10.** Fondo de Protección a la Cinematografía.
- ▶ **11.** Mercado de Productos de la Pesca y Cultivos Marinos.
- ▶ **12.** Paradores de Turismo.

Octubre 2021 (Segundo bloque)
- ▶ **13.** Crédito Oficial.
- ▶ **14.** Crédito y Banca.
- ▶ **15.** Mercado de Valores.
- ▶ **16.** Centros de investigación y asistencia técnica.
- ▶ **17.** Hidrocarburos.
- ▶ **18.** Salvamento Marítimo.
- ▶ **19.** Sector Público estatal.
- ▶ **20.** Administración Institucional e innovación tecnológica.
- ▶ **21.** Funciones de transporte ferroviario en determinadas líneas de cercanías.
- ▶ **22.** Aeropuertos.
- ▶ **23.** Puertos de interés general.
- ▶ **24.** Inmigración.
- ▶ **25.** Títulos y estudios extranjeros en enseñanza universitaria.
- ▶ **26.** Permisos de circulación y matriculación de vehículos.
- ▶ **27.** Régimen electoral municipal.
- ▶ **28.** Inspección pesquera.
- ▶ **29.** Centro de Estudios y Experimentación de Obras Públicas.

«Euskal Hiria» delakotik «Euskal Herriak» orekatuagora: 7 proposamen

2.- Eredu zentroanitza, baina ez soilik hiriburuetan oinarritua.

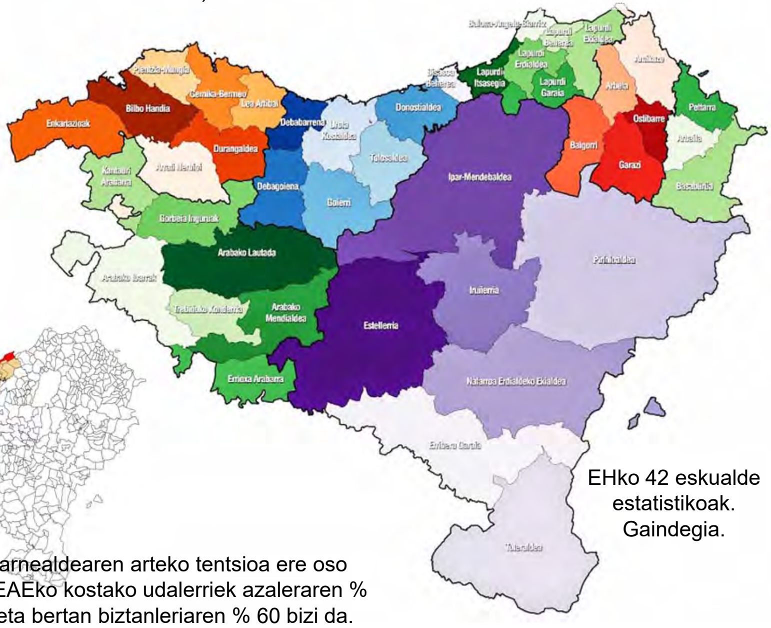

EHko 42 eskualde estatistikoak. Gaindegia.

Kostaren eta barnealdearen arteko tentsioa ere oso kontuan hartuz: EAEko kostako udalerriek azaleraren % 15 inguru dute eta bertan biztanleriaren % 60 bizi da.

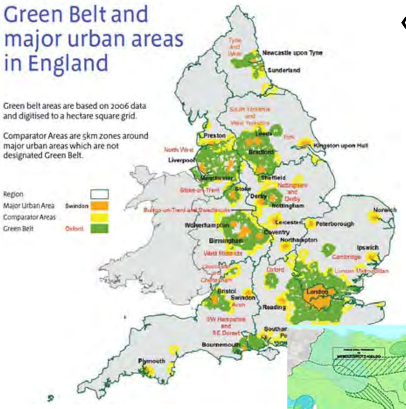

«Euskal Hiria» delakotik «Euskal Herriak» orekatuagora: 7 proposamen

3.- Hiriburuen hazkunde amaigabea mugatu: eraztun berdeak bide interesgarria izan daitezke (2019ko LAGek horren alde egin dute).

Britania Handiko eraztun berdeak

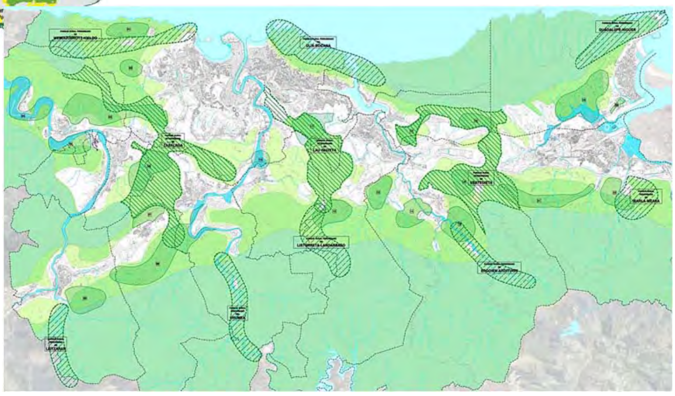

Donostialdeko 2016ko Lurralde Plan Partziala. Inguru fisikoa.

«Euskal Hiria» delakotik «Euskal Herriak» orekatuagora: 7 proposamen

4.- 1. eta 2. sektoreak lurralde-antolamendutik ere lagundu (ez dira onak tertziarizazio/kuaternarizazio erabatekoak, lehengaiak kanpotik ekartzea dakartelako).

«Euskal Hiria» delakotik «Euskal Herriak» orekatuagora: 7 proposamen

5.- Biodibertsitatea sustatu (ez fragmentatu). Hori helburu, azpiegiturak ez bikoiztu (aireportuak, portuak…).

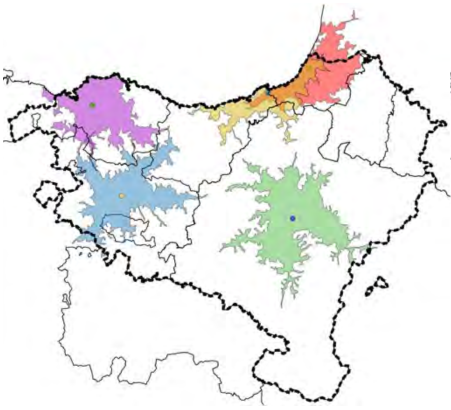

EHko 5 aireportuen marra isokronoak, autoz 30 minutu gidatuz.

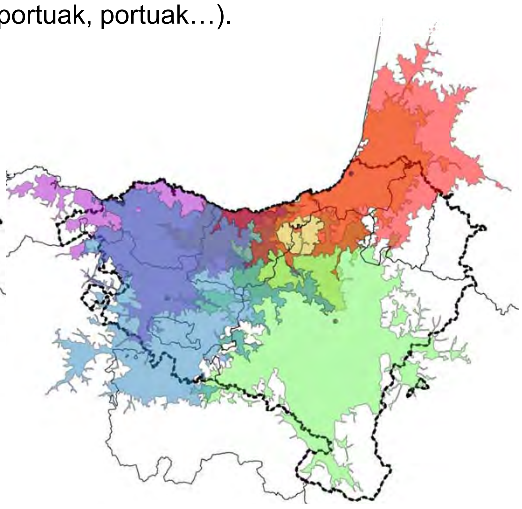

EHko 5 aireportuen marra isokronoak, autoz 60 minutu gidatuz.

«Euskal Hiria» delakotik «Euskal Herriak» orekatuagora: 7 proposamen

6.- Azpiegitura eta urbanizazio handiak ikuspegi kulturaletik ere aztertu.

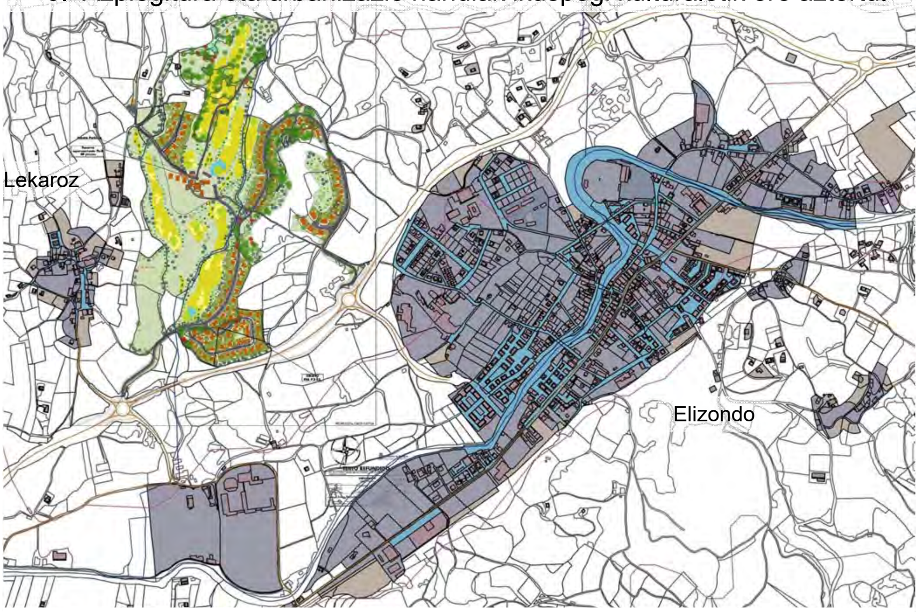

Aroztegia proiektua (Lekaroz, Baztan): 228 etxe, golf-zelaia eta hotela. 50 ha.

«Euskal Hiria» delakotik «Euskal Herriak» orekatuagora: 7 proposamen

7.- Garapen endogenoa bultzatu.

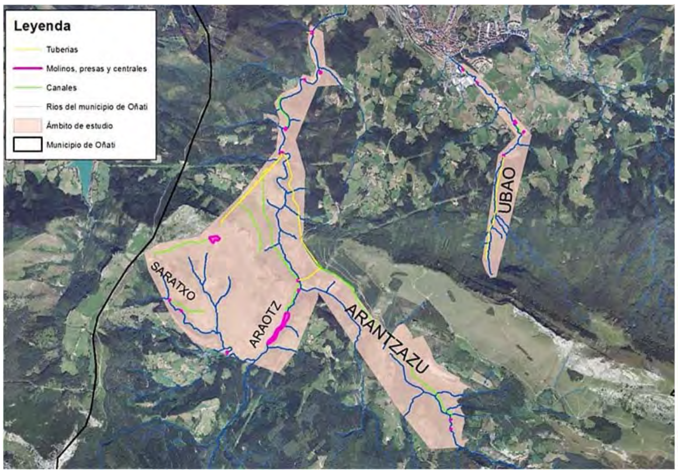

Oñatiko Ur Jauziak, S.A. + Oñargi S.L: energia sorrera + banaketa.

Deba ibaiaren arroko hainbat zentral hidroelektriko, herria ia guztiz hornitzen dutenak.